

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în limba română

Cifra proiectului 24.80012.0807.11TC

Denumirea Proiectului

„Facilitarea politicilor demografice prin explorarea datelor Studiului Generații și Gen” 2024-2025

Proiectul a fost orientat spre valorificarea datelor studiului Generații și Gen, în scopul fundamentării unor măsuri de politici publice bazate pe dovezi empirice în domeniile fertilității, migrației și sănătății populației.

Se constată că, traiectoriile de viață se restructurează treptat: vârsta la intrarea într-o uniune conjugală, la căsătorie și la nașterea primului copil crește constant de la cohortele născute la începutul anilor 1960 spre cele născute la începutul anilor 1980. Extinderea coabitării ca etapă inițială a vieții de cuplu, funcționează tot mai frecvent ca tranziție către căsătorie, nu ca alternativă permanentă. În rândul generațiilor mai tinere se observă prelungirea intervalului dintre intrarea în prima uniune și înregistrarea oficială a căsătoriei (adesea peste doi ani), precum și întârzierea trecerii de la căsătorie la prima naștere. Totuși, căsătoria rămâne cadrul dominant al debutului parental. Se constată o pondere semnificativă a populației adulte fără familie și fără copii, care către vârsta de 40 de ani nu intră în nicio uniune și nu au niciun copil, mai ales în rândul bărbaților. Măsurile de politici recomandate vizează o abordare integrată care să sprijine stabilitatea cuplurilor, autonomia economică a tinerilor, accesul la locuințe și tranziția către statutul de părinte, astfel încât diferența dintre intențiile reproductive și comportamentul efectiv să nu se adâncească.

Analiza comparativă dintre Republica Moldova și Estonia arată că ambele țări traversează un proces de amânare a căsătoriei și a nașterii primului copil, însă intensitatea schimbărilor diferă. În Estonia, coabitarea este dominantă, legătura dintre uniune și parentalitate este mai slabă, iar instabilitatea cuplurilor crește riscul de a nu avea copii pe parcursul vieții. În Republica Moldova, modelul rămâne mai tradițional, cu o asociere mai strânsă între formarea cuplului și debutul parental, deși se consolidează amânarea și modelul cu unu–doi copii. Aceste tendințe limitează potențialul de creștere a fertilității până la nivelul necesar pentru asigurarea înlocuirii generațiilor, menținând fertilitatea sub pragul de înlocuire.

În domeniul migrației, rezultatele arată că intențiile de emigrare sunt puternic concentrate la vârste tinere și sunt alimentate în principal de presiuni economice și lipsa oportunităților interne. Determinanții asociați cu intențiile de emigrare includ vârsta, lipsa partenerului, genul (bărbații mai predispuși), studii superioare, intenția de migrație internă. Pentru a reduce „migrația de necesitate”, măsurile trebuie să combine crearea de oportunități interne pentru tineri (locuri de muncă atractive, programe de start în carieră), îmbunătățirea securității economice a gospodăriilor vulnerabile și intervenții țintite pentru grupurile cu risc ridicat de plecare, inclusiv prin politici locale de dezvoltare și mobilitate internă planificată.

Diminuarea sănătății subiective a populației între valorile studiului GGS este strâns asociată cu starea generală de sănătate, în special cu prezența dizabilităților care limitează mobilitatea, precum și cu înaintarea în vârstă, bolile cronice, statutul socioeconomic și activitatea profesională. Aceste evoluții sunt mai accentuate în rândul bărbaților, care prezintă un debut mai timpuriu al afecțiunilor cronice și o stagnare a speranței de viață sănătoasă (acest indicator între valuri a înregistrat o creștere cu aproape un an la femei, în timp ce pentru bărbați rămâne neschimbat). Analiza relevă disparități semnificative între mediul rural și urban, determinate în mare măsură de accesibilitatea inegală la serviciile medicale. În acest context, politicile de prevenție a bolilor cronice și de promovare a unui stil de viață sănătos pot reduce disparitățile regionale în morbiditate și longevitate. Ponderea ridicată a persoanelor cu dizabilități în mediul rural necesită îmbunătățirea infrastructurii și a accesului la servicii publice, iar îmbătrânirea populației impune adaptarea continuă și o coordonare interinstituțională mai eficientă a politicilor de sănătate.

Rezultatele proiectului au fost diseminate în cadrul a șase foruri științifice internaționale prestigioase din domeniul demografic, unde au fost susținute, în total, zece comunicări științifice axate pe fertilitate, dinamica parteneriatelor, migrație și sănătatea populației. De asemenea, concluziile și recomandările de politici au fost prezentate factorilor de decizie în cadrul unei mese rotunde naționale dedicate fundamentării politicilor durabile pe baze demografice. Totodată, au fost publicate trei policy brief-uri, iar cinci articole științifice au fost înaintate spre publicare în reviste indexate în bazele de date Web of Science și Scopus.

Integrarea Republicii Moldova în circuitul european al cercetării bazate pe dovezi este consolidată datorită utilizării studiului GGS, care creează premise durabile pentru cooperare științifică internațională și sprijină elaborarea unor politici publice eficiente în domeniul susținerii familiilor, gestionării migrației, îmbunătățirii sănătății populației și dezvoltării durabile a țării.